

VEILIG EN GEZOND WERKEN

De Algemene Ledenvergadering wordt gevraagd deze notitie vast te stellen.

Het advies is om waar nodig gebruik te maken van het aanbod van VBN om te helpen bij de invoering en het onderhoud van het beleid Veilig en Gezond Werken (conform artikel 3.4 van het Voedselbank Reglement).

Inleiding

In de ALV van september 2020 is bij de behandeling van de Integriteitscode het begrip **actief arbobeleid** voor het eerst gebruikt. Naar aanleiding van vragen rondom de definitie van het begrip **actief arbobeleid** is het initiatief genomen om tot een uitwerking hiervan te komen.

In de ALV van mei 2022 is besloten het actief arbobeleid uit de Integriteitscode te verwijderen en het onderwerp een plaats te geven in het Voedselbank Reglement.

Voedselbank Reglement (versie 2022)

Het Voedselbank Reglement bepaalt in artikel 3.4:

“De vereniging en de leden bepalen hun eigen vrijwilligersbeleid en (arbeids)veiligheidsbeleid dat tenminste aan vergelijkbare wettelijke uitgangspunten voldoet.”

Wetgeving en jurisprudentie

In de `Arbowet (artikel 1, lid 2 letter c.) wordt een vrijwilliger niet aangemerkt als werknemer.

De Arbowet is een zgn.raam- of kaderwet en geeft nagenoeg alleen de kaders waarbinnen de wet moet functioneren.

Het Arbeidsomstandighedenbesluit (artikel 9.5a) geeft hiervan de nadere uitwerking weer (Het Arbo besluit is een Algemene Maatregel van Bestuur).

In het Arbo besluit wordt bepaald dat een werkgever verplicht is een aantal nader gespecificeerde bepalingen ook ten opzichte van vrijwilligers na te leven.

In die gevallen wordt een vrijwilliger dus gelijkgesteld met een werknemer.

Dat zo zijnde, is de kern van de Arbowet (zorgplicht voor veilige werkomstandigheden) wel degelijk ook van toepassing voor vrijwilligersorganisaties, conform de uitspraak van de Hoge Raad in 2017 (kerkongeval Duiven).

Het vorengaande in ogenschouw nemend, is een vrijwilligersorganisatie even zeer verantwoordelijk (en dus de bestuurders aansprakelijk) voor veilige werkomstandigheden voor de vrijwilligers en veilige verblijfsomstandigheden voor klanten en bezoekers.

Hoe geeft een voedselbank of RDC correct invulling aan de eisen op het gebied van vrijwilligersbeleid en veiligheidsbeleid?

Gegeven de risico's voor vrijwilligers, klanten en bezoekers, maar ook gegeven de aansprakelijkheid van bestuursleden en de onvermijdelijk optredende imagoschade, mag de vereniging van haar leden het volgende verwachten:

- Tenminste jaarlijks (of bij gewijzigde omstandigheden zoals een verhuizing onmiddellijk) inventariseert het bestuur de stand van zaken met betrekking tot de risico's op het gebied van veilig werken en veilig verblijven
- Indien noodzakelijk of wenselijk stelt het bestuur een plan op om de risico's tot een acceptabel minimum te verminderen.
- De uitkomsten van de voorgaande 2 punten worden vastgelegd in de notulen van de betreffende bestuursvergadering.
- Aantoonbaar (middels rapportages en vastlegging daarvan in de notulen van het bestuur) monitort het bestuur de voortgang van het plan om de risico's tot een acceptabel minimum te verminderen.
- Aanwijzen van een lokale preventiemedewerker. Deze rapporteert met een door het bestuur vast te stellen frequentie aan dat bestuur.

De bovenstaande verplichtingen gelden vanzelfsprekend evenzeer voor de vereniging zelf.

Als een voedselbank gebruik maakt van het aanbod van VBN (zie volgende paragraaf) dan weet die voedselbank zeker dat zij volledig aan de eisen voldoet.

Aanbod van VBN om te helpen bij invoering en onderhoud

VBN, via de landelijk coördinator project veilig werkende voedselbanken (per heden Frans Miermans), stelt de volgende gratis ondersteuning ter beschikking aan de leden:

- **Fysieke ondersteuning** voor de voedselbanken door middel van haar netwerk van gekwalificeerde veiligheidskundigen;
- **Digitale ondersteuning** van de voedselbanken door beschikbaarstelling van het programma RIEmanager. Dit programma is opgebouwd uit een 16-tal keuzemodules en biedt de mogelijkheid om lokaal maatwerk te leveren bij de inventarisatie van de risico's en gevaren. Daarnaast levert het programma voor de besturen het eerder genoemde plan van aanpak om de geïnventariseerde risico's tot een acceptabel minimum te beperken;

- **Beschikbaar stellen van les- en leerstof.** Op basis van een landelijke top-10 van risico's en gevaren bij voedselbanken wordt gewerkt aan het beschikbaar stellen van les- en leerstof, toegesneden op de specifieke omstandigheden bij voedselbanken;
- **Platform Best Practices.** De tegel Arbeidsomstandigheden op Voedingsbodem wordt het platform om Best Practices uit te wisselen.

Ter verdere informatie : wat heeft VBN tot dusverre gedaan

Na afronding van een eerste landelijke pilot in 2017 werd de behoefte zichtbaar om op een meer gestructureerde wijze te gaan werken aan de inventarisatie van risico's en gevaren bij de voedselbanken. Alle 172 voedselbanken en een aantal gelieerde organisaties nemen deel aan het project veilig werkende voedselbanken.

154 Voedselbanken zijn daadwerkelijk gestart met het uitvoeren van de risico-inventarisatie met behulp van (vrijwillige) veiligheidskundigen. Van deze voedselbanken hebben (peildatum 22-8-2022) 88 voedselbanken de inventarisatie van de risico's en gevaren tot en met het maken van een plan van aanpak gerealiseerd met behulp van het beschikbare softwareprogramma. 22 Voedselbanken hebben de inventarisatie afgerond maar nog geen plan van aanpak gerealiseerd. Van de resterende 44 voedselbanken is in een aantal gevallen sprake van bijzondere omstandigheden (afhaken dan wel overlijden van veiligheidskundig adviseur).

Van de (172-154=) resterende 28 voedselbanken is bekend, dat er een aantal in eigen beheer een inventarisatie heeft uitgevoerd. Soms zijn daarbij voor een vrijwilligersorganisatie essentiële onderwerpen niet eenduidig geïnventariseerd. In die gevallen wordt alsnog aangeboden om met RIEmanager en de eerdergenoemde deskundige ondersteuning alsnog die risico-inventarisatie te harmoniseren naar het beschikbare softwareprogramma.

Om de voedselbanken en de RDC's te ondersteunen bij het realiseren van veilige werkomstandigheden en het versterken van het veiligheidsbewustzijn, werd ondanks de coronabeperkingen een aantal activiteiten opgestart.

Activiteit	Stand van zaken
Uitwerking begrip actief Arbobeleid	Presentatie Actief Arbobeleid beschikbaar sinds mei 2021
Presentatie actief Arbobeleid ROP Rotterdam-Rijnmond	Uitgevoerd in augustus 2021
Ondersteuning aan voedselbanken op basis van actief Arbobeleid	Door het ontbreken van een actieve dossieroverdracht bij lokale bestuurswisselingen gaat ca. 50% van de nieuwe bestuurders opnieuw aan de slag met veilig werken maar beschikt niet over alle beschikbare informatie.

Ontwikkelen les- en leerstof op basis van landelijk VB(N)-top 10 van risico's.	Materiaal voor thema veilig tillen en dragen beschikbaar sinds juli 2022. Handreiking met wettelijke bepalingen gereed voor eind 2022. Overige producten gereed voor eind 2023.
Ontwikkelen film over het actief arbobeleid met alle stappen.	Sponsorbedrijf werkt in samenwerking met VBN-scenario's uit; gereed najaar 2022.
Verbeteren ondersteuning in de ROP gebieden.	Aantrekken van een adviseur (vooralsnog t.b.v. ROP Rotterdam). Is gereed.